

การประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต ตำบลบาดง อำเภอรีอเสาะ
จังหวัดนราธิวาส

The Assessment of People's Utilization of State Welfare Card Project in Patong
Subdistrict, Reuso District, Narathiwat Province

นุกูล ชิ่นฟัก^{1*}, จิตกรี บุญโชติ², วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล³, จิตติพงษ์ เกตุอมร⁴ นิติวัดน์ สุวรรณชัย⁵
และฟาฏีมะฮ์ อาลี⁵

Nukool Chinfuk^{1*}, Jitkree Boonchot², Woralluck Lalitsasivimol³, Thitiphong Ketamon⁴
Nitiwat Suwannachai⁵ and Fatima Arree⁵

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ผู้ช่วยคณบดี, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Assistant Professor Dr., Assistant Dean, Faculty of Political Science, Hatyai University.

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารจัดการท้องถิ่น, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Lecturer of Department Local Governance, Faculty of Political Science, Hatyai University.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Assistant Professor Dr., Director of Doctor of Philosophy Program in Business Administration, Hatyai Business
School, Hatyai University.

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ, วิทยาลัยนานาชาติดิษยะศริน, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁴ Lecturer of Bachelor of Education Program in English, Didyasarin International College, Hatyai University.

⁵ นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁵ Students from Faculty of Political Science, Hatyai University.

* Corresponding author, E-mail: nukool@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบลบาดง อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส” วัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ตำบลบาดง อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส 2) เพื่อศึกษาผลตอบรับของประชาชนในการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต ตำบลบาดง อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 300 คน ในพื้นที่ ตำบลบาดง อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.7 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 29.3 สถานภาพสมรส ร้อยละ 48.7 ประกอบอาชีพลูกจ้าง ร้อยละ 25.7 และจำนวนเงินที่ได้รับจากบัตรสวัสดิการสูงสุด 300 บาท ร้อยละ 74 ผลการประเมินโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบลบาดง อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยรายด้านระดับปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ด้านนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.75 รองลงมาคือ ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติซึ่งมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.57 ด้านการปฏิบัติงานของรัฐ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลโครงการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.00 ข้อเสนอแนะ ประชาชนมีความต้องการให้รัฐบาลจัดสวัสดิการแห่งรัฐในลักษณะเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

Abstract

This study aimed at 1) exploring people's opinions, living in Patong Subdistrict, Reuso District, Narathiwat Province, about the government policy on the State Welfare Card 2) and problems and obstacles of the utilization. The samples were 300 card holders who were men at 51.7%, 30-39 years old at 29.3%, married at 48.7%, freelancers at 25.7%, and those who received the highest benefit, 300 Baht, from the card at 74%. The study was revealed that the overall level of opinions from most of the participants was at the high level. Separately, the clear objective of the policy was highest at 3.75; followed by setting up the clear mission and handing over at 3.57, and the appropriateness of the assessment system at 3.00 respectively.

Keywords: Project Assessment, State Welfare Card

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 คือทิศทางการพัฒนาประเทศช่วง 5 ปี มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการบริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา และสาธารณสุข สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ มีดังนี้ 1) การสร้างโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากร ร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำโดยจัดบริการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสและ ผู้ที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือให้แก่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน การพัฒนาทักษะของกลุ่มเป้าหมายให้สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ 2) การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลผลิตภาพสำหรับกลุ่มประชากร ร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ 3) การกระจายการจัดบริการภาครัฐให้มีความครอบคลุมและทั่วถึงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ในด้านการศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน และการจัดสวัสดิการ 4) การสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมในการสนับสนุนการพัฒนาและพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ความยากจนเป็นปัญหาเรื้อรังและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ความยากจนเป็นภาวะที่มีความอดอยากและการขาดแคลนโภชนาการด้านสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และขาดแคลนสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตอันเนื่องมาจากการไม่มีรายได้เพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่มีคุณภาพชีวิต (ชูชิต ชายทวีป, 2559) องค์การสหประชาชาตินิยามของความยากจนว่าเป็นสภาวะที่ทาลายศักดิ์ศรีของมนุษย์ เพราะคนที่ยากจนนั้นไม่มีทางเลือกและโอกาส ความยากจนจึงครอบคลุมถึงมิติที่หลากหลายตั้งแต่การขาดแคลนอาหารเสื้อผ้า การไม่มีน้ำสะอาด สุขอนามัย การเข้าไม่ถึงการรักษาพยาบาล การไม่ได้รับการศึกษา การไม่มีที่ดินทำกิน และการไม่มีงานทำ และยิ่งรวมถึง ความไม่มั่นคง การไร้อำนาจและการถูกกีดกันออกจากชุมชนและสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม ขณะที่สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Program: UNDP) ระบุว่าความยากจน หมายถึง ความขัดสนในโอกาสและทางเลือกของมนุษย์ที่จะนำไปสู่การดำรงชีวิตที่ยืนยาว สุขภาพแข็งแรง และทำให้ไม่สามารถไปสู่มาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีได้ นอกจากนี้รวมถึงความขัดสนทางเสรีภาพ ความมีศักดิ์ศรี การให้เกียรติตัวเอง และผู้อื่น ความยากจนยังสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เพียงพอในทรัพยากรต่างๆความเปราะบางต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด อาทิ ความเจ็บป่วย ความรุนแรง และความสูญเสียต่างๆ รวมทั้งการขาดอำนาจต่อรองและขาดศักยภาพในการเรียกร้องสิทธิทั้งสิทธิทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ในการดำรงอยู่ในสังคมและประเทศนั้น (กุลลีนี มุทชากลิน, 2560)

การแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมเป็นหนึ่งในนโยบายตามยุทธศาสตร์ชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญและได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมาตรการสวัสดิการแห่งรัฐเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย ผ่านการบรรเทาภาระค่าครองชีพด้วยวิธีต่างๆ ได้แก่ การลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและวงเงินสำหรับซื้อสินค้าต่างๆ

ความพยายามจัดการกับปัญหาความยากจนอย่างเป็นระบบนั้น รัฐบาลนี้ได้สร้างนวัตกรรมใหม่ คือ ระบุตัวตนคนจนที่ใช้เกณฑ์รายได้หรือความมั่งคั่งเป็นหลัก แทนที่จะใช้เกณฑ์อาชีพ อายุ การศึกษา ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่หละหลวมไม่เหมาะกับประเทศไทยที่มีความซับซ้อนของระบบเศรษฐกิจเกินกว่าที่จะบอกว่าคนอาชีพใดเป็นคนจนแน่ๆ เป็นต้น การพูดถึง “การจดทะเบียนคนจน” หรือชื่อทางการว่าโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ที่รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เปิดให้ผู้มีรายได้น้อยมาลงทะเบียน เมื่อได้รายชื่อ แล้วรัฐบาลก็เริ่มออกนโยบายหลากหลายไม่ว่าจะเป็นในช่วงแรกที่ให้วงเงินซื้อของจากร้านธงฟ้า ให้ขึ้นรถเมล์ฟรีลดค่าก๊าซหุงต้มและแนวทางในช่วงที่สอง คือ การแก้ปัญหาแบบรายบุคคล โดยมีทีมหมอประชารัฐสุขใจเข้าไปศึกษาและหาทางแก้ปัญหาให้ผู้มีรายชื่อกับแต่ละคน อย่างไรก็ตาม น่าจะมีคนจนตกหล่น 7-8 แสนคน ที่อาจเคยได้รับความช่วยเหลือจากบางนโยบายต้องเสียชีวิตนั้นไป เพราะไม่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลสวัสดิการแห่งรัฐ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม คือมีคน 1.7 แสนคน ที่มีชื่อลงทะเบียนรับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดยากจน แต่ไม่มีชื่อในฐานข้อมูลลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยพบว่าในกลุ่มนี้มีจำนวนไม่น้อยที่เป็นผู้มีฐานะยากจนจริง ปัญหาที่ 2 ของการบูรณาการความช่วยเหลือโดยอิงกับฐานข้อมูลสวัสดิการแห่งรัฐที่ยังมีปัญหาความแม่นยำสูงนี้ คือ ในการรับลงทะเบียนรอบต่อไปเชื่อว่าจำนวนคนยากจนจะเพิ่มมาก (สมชัย จิตสุชน, 2560 อ้างถึงใน ญัตติกฤษฎ์ดน้อย ประเทืองบริบูรณ์ และ พงษ์สนธิ คุณณะลา, 2561)

ประชาชนที่ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งมีความคาดหวังในเรื่องสถานะทางครอบครัว และสถานะทางสังคม คุณภาพชีวิตของประชาชนตบใจที่รัฐกำหนดนโยบายไว้หรือไม่ ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจในการประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยเลือกประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลบางต อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อประเมินผลการนำนโยบายหรือโครงการสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุเป้าหมายของรัฐต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบลบางต อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาผลตอบรับของประชาชนในการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบลบางต อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด หรือขอบเขตการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

การดำเนินงานตามโครงการหรือการบริหารโครงการจะต้องมีการวางแผนโครงการโดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ เพื่อคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลัง เมื่อวางแผนโครงการและมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการตลอดจนการออกแบบโครงการเป็นอย่างดีแล้วผู้ที่มีอำนาจจะทำการคัดเลือกโครงการและอนุมัติโครงการต่อไปต่อจากนั้นจะมีองค์กรนำโครงการไปปฏิบัติ เราเรียกว่าการบริหารโครงการ (Project Management) ถ้าการวางแผนที่ดีเท่ากับงานสำเร็จไปแล้วระดับหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วการวางแผนโครงการที่ดีจะช่วยเพิ่มโอกาสสำหรับความสำเร็จของโครงการ แต่ไม่ใช่เป็นหลักประกันความสำเร็จของนโยบาย แผนงาน โครงการสาธารณะเสียทั้งหมด เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย แผนงาน โครงการต่างๆต้องผ่านกระบวนการต่างๆอีกมากโดยเฉพาะการบริหารโครงการและการประเมินผลโครงการ คือการวางแผน (Planning) เกี่ยวข้องกับการคิดการดำเนินการหรือการบริหาร (Implementation/ Operation) เกี่ยวข้องกับการกระทำการประเมินผล (Evaluation) คือ การเปรียบเทียบระหว่างการวางโครงการกับการกระทำ การประเมินผลจึงเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะทำให้ทราบว่า การปฏิบัติตามโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด มีการเบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่วางแผนไว้หรือไม่ ถ้าเบี่ยงเบนมากจะได้หาวิธีปรับปรุงแก้ไขความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงนั้นให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะปัจจุบันการบริหารการพัฒนาประเทศไม่ได้ประเมินเฉพาะผลสำเร็จโครงการจากผลผลิต (Output) ที่ได้จากการดำเนินโครงการเท่านั้น แต่ความสำเร็จของโครงการจะต้องพิจารณาทั้งผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ด้วยเราเรียกว่า แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Base Management) ดังนั้นการที่จะทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่างๆนั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ (สมพิศ สุขแสน, 2545)

แนวความคิดและแบบจำลอง Tyler เป็นนักประเมินรุ่นแรกๆ ในปี ค.ศ. 1930 และเป็นผู้ที่เริ่มต้นบุกเบิกแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ เขามีความคิดเห็นว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (Performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้” โดยมีความเชื่อว่า

จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุมและจำเพาะเจาะจง แล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดี ติภายหลัง ซึ่งต่อมาในปี 1950 ได้มีรูปแบบ มาใช้กระบวนการตัดสินใจการบรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน (Tyler, 1950) เรียกว่า “Triple Ps Model” แนวความคิดและแบบจำลองของสเต็ค Robert E. stake คำนึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการได้ตั้งชื่อแบบจำลองในการประเมินผลของเขาว่า แบบจำลองการสนับสนุน (Countenance Model)

แนวความคิดของคอมราดและวิลสัน Comrad and Wilson (1985, อ้างถึงใน ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. 2533) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาแนวการประเมินที่หน่วยต่างๆ ในการประเมินโครงการทั้งหลาย จะพบว่า มีรูปแบบการประเมินนิยมใช้กัน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินตามวัตถุประสงค์ (Goal-based Model) พื้นฐานการประเมินรูปแบบนี้คือ ไทเลอร์ (Tyler) รูปแบบการประเมินตามวัตถุประสงค์ เป็นรูปแบบการประเมินที่เก่าแก่ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางที่สุดในประเมินโครงการต่างๆ

2. รูปแบบการประเมินแบบการตอบสนอง (Responsive Model) รูปแบบการประเมิน โครงการนี้พัฒนามาจากรูปแบบการประเมินของ สคริเวน (Scriven) ซึ่งประเมินยึดจุดมุ่งหมายและผลข้างเคียง (Side Effect) เป็นหลัก สเต็ค (Stake) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินโครงการหลายคนที่ได้รับการสนับสนุนตามแนวคิดนี้ เช่น กุบาร์ (Guba) ลินคอล์น (Lincoln) ประเมินโครงการตามลักษณะนี้ เน้นที่กิจกรรมมากกว่า จุดมุ่งหมายของโครงการ

3. รูปแบบการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Model) การประเมินโครงการตามรูปแบบ นี้มีความแตกต่างจากรูปการทั้งสอง รูปแบบที่กล่าวมาแล้ว ไอส์เนอร์ (Eisner) ได้เสนอแนวคิดของการประเมินตามรูปแบบนี้ซึ่งมีสถาบันศึกษาต่างๆนิยมนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

4. รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision- Making Model) การประเมินโดยพิจารณาอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็จุดมุ่งหมายของโครงการ หรือปัญหาข้อโต้แย้งต่างๆ ในการประเมินโครงการ ต้นแบบของการประเมินตามรูปแบบ การประเมินเพื่อตัดสินใจ (Decision- Making Model) มีอยู่ 2 แบบ คือ รูปแบบชิปปี้ (IPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeanm) และ CSE Model ของอัลคิน (Aikin) ทั้งสองรูปแบบนี้มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันมาก

5. การประเมินตามกรอบตรรกะของโรงการ (Log-frame) โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

5.1 จุดมุ่งหมายของโครงการ (Objectives) ซึ่งประกอบด้วย

(1) เป้าหมายสูงสุด (Goal) หรือเป้าประสงค์ หมายถึง จุดมุ่งหมายของแผนงานหรือ ผลกระทบของโครงการที่เราคาดหวังว่าจะเกิดขึ้น (Planned Impact) ซึ่งจะส่งผลเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือประเทศในระดับที่สูงกว่าระดับวัตถุประสงค์ขององค์การ

(2) วัตถุประสงค์ (Purpose) หรือ immediate objective คือผลงานหรือผลลัพธ์ ของแผนงาน หรือโครงการที่เราหวังว่าจะเกิดขึ้นวัตถุประสงค์ จะแตกต่างจากเป้าประสงค์ตรงที่มีขอบเขตของ ระยะเวลาสั้นกว่า และมีขอบเขตความหมายแคบกว่า

(3) ผลผลิต (Outputs) คือ ผลที่ได้รับ (Results) จากการที่ใช้ปัจจัย (Inputs) ในโครงการนั้นและเป็นผลที่ผู้ดำเนินโครงการประสงค์ ที่จะให้เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรและการบริหารโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) กิจกรรม (Activities) คือกระบวนการ (Process) หรือการกระทำ (Action) ที่จำเป็นในการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตให้บังเกิดผลผลิต (Output) ในขั้นต้น

(5) ปัจจัย (Input) คือทรัพยากรในโครงการเพื่อให้เกิดผลผลิต

5.2 สิ่งบ่งชี้ที่บอกความก้าวหน้าตามเป้าหมาย (Objectively verifiable indicators) หมายถึงสถานการณ์ที่ชี้ให้เห็นว่าโครงการบรรลุเป้าหมาย ทั้งในระดับผลผลิต (Output) วัตถุประสงค์ (Purpose) และเป้าหมายระดับสูง (Goal) ซึ่งอาจจะมีลักษณะที่แสดงเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative)

5.3 ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการ เพื่อให้สามารถกำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหาร โครงการได้อย่างชัดเจน หากโครงการมีความล้มเหลวเนื่องจากปัจจัยภายนอกหรือสถานการณ์ที่นอกเหนือจากความควบคุมของโครงการแล้ว ผู้บริหารไม่ต้องรับผิดชอบ

6. แบบจำลองการประเมินผลตาม CIPP Model แบบจำลอง (Model) หมายถึงวิธีการสื่อสารทางความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อในลักษณะต่างๆ เช่น แผนภูมิ แผนผัง ระบบสมการ และรูปแบบอื่นๆ เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำเสนอเรื่องราวอย่างเป็นระบบ การประเมินผลโครงการนั้น มีแนวคิดและโมเดลหลายอย่าง ณ ที่นี้ ขอเสนอแนวคิดและโมเดลการประเมินแบบชิปปี้ หรือ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Danial L. Stufflebeanm) เพราะเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ในการวิจัย ตำบลบางตาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส
2. ประชากร คือ ประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่อาศัยอยู่ใน ตำบลบางตาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 300 คน ได้จากการคำนวณสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีแนวทางการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในประเด็น เรื่อง “การประเมินผลโครงการที่ประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบลบางตาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส” การทบทวนวรรณกรรม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การนำองค์ความรู้ดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) หรือตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโครงการ
2. ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบลบางตง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 8 หมู่บ้าน จำนวน 1,208 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 300 คน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลโครงการที่ประชาชนผู้ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบลบางตง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส มีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	155	51.7
หญิง	145	48.3
อายุ		
18-29 ปี	76	25.3
30-39 ปี	88	29.3
40-49 ปี	42	14.0
50-59 ปี	48	16.0
60 ปีขึ้นไป	46	15.3
สถานภาพ		
โสด	126	42.0
สมรส	146	48.7
หม้าย/หย่าร้าง	28	9.3
อาชีพ		
เกษตรกร	70	23.2
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	44	14.7
ว่างงาน	45	15.0
รับจ้างทั่วไป	21	7.0
ลูกจ้าง	77	25.7
นักเรียน/นักศึกษา	41	13.7
อื่นๆ(ระบุ).....	2	0.7

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	84	28.0
ประถมศึกษาตอนต้น	70	23.3
ประถมศึกษาตอนปลาย	45	15.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	38	12.7
ปริญญาตรี	50	16.7
สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.0
ไม่ได้เรียน	10	3.3
จำนวนเงินที่ได้รับจากบัตรสวัสดิการ		
200 บาท/เดือน	78	26.0
300 บาท/เดือน	222	74.0

ตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 ส่วนใหญ่มีอายุ 30-39 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาอายุ 18-29 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 สถานภาพสมรส จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาสถานภาพโสด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ประกอบอาชีพลูกจ้าง จำนวน 77 คน คิดเป็นรองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 จำนวนเงินที่ได้รับจากบัตรสวัสดิการ 300 บาท จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 74 รองลงมาได้รับเงินจากบัตรสวัสดิการ 200 บาท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต ตำบลบาดง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

การประเมินผลโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐพื้นที่ตำบล บาดง อำเภอรือเสาะ จังหวัด นราธิวาส	N	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านนโยบายของรัฐ	300	3.75	0.725	มาก
2. ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ	300	3.57	1.034	มาก
3. ด้านการปฏิบัติงานของรัฐ	300	3.45	0.916	มาก
4. ด้านการประเมินผลโครงการ	300	3.00	0.892	ปานกลาง
รวม	300	3.44	0.576	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่เขต ตำบลบาดตง อำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 (S.D. = 0.576) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านแนวนโยบายของรัฐ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.75 (S.D. = 0.725) รองลงมา ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 (S.D. = 1.034) รองลงมา ด้านการปฏิบัติงานของรัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 (S.D. = 0.916) รองลงมาด้านการประเมินผลโครงการ มีค่าเฉลี่ย 3.00 (S.D. = 0.892)

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในการประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่ ตำบลบาดตง อำเภอหรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส สำหรับแนวนโยบายของรัฐบาลมีประเด็นความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในระดับรากหญ้า ที่ต้องการเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมาใช้จ่ายใช้สอย เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสำหรับการซื้อสินค้าในชีวิตประจำวัน เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง ปลากระป๋อง น้ำมันพืช เกลือ เป็นต้น ที่นำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการปรุงอาหาร และจากข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ มีการนำแนวคิดในด้าน เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น แต่ละครัวเรือนมีการปลูกพืชผักสวนครัว รั้วกินได้ ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก และนำผลผลิตจากการปลูก ผักสวนครัวมาใช้เป็นวัตถุดิบในการปรุงอาหาร การประกอบอาหาร ร่วมกับเครื่องอุปโภค บริโภคมาเป็นตัวเกื้อหนุนเสริม กอปรกับประชาชนที่ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐนำมาใช้เป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ลดค่าใช้จ่ายในด้านการเดินทาง สาธารณะ ทั้งรถไฟ รถเมล์ รถขนส่ง ช่วยบรรเทาค่าใช้จ่าย อย่างน้อยช่วยในการลดความยากจน ลดความไม่เท่าเทียมกัน การเหลื่อมล้ำของชนชั้นในสังคม เป็นต้น สำหรับในด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของรัฐ จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมของประชาชนในพื้นที่ พบว่า จำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้กับประชาชน ในเรื่องร้านค้าที่รัฐบาลมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับประชาชนนำไปใช้ในการใช้จ่ายใช้สอย เครื่องอุปโภค บริโภคในครัวเรือนของตนเองนั้น ประชาชนผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแจ้งว่า ควรเพิ่มเติมร้านค้าใกล้บ้านให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการเดินทาง และลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตลอดจนการให้บริการสินค้าในร้านค้าควรมีสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น สำหรับการปฏิบัติงานของรัฐ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี รัฐบาลมีความพร้อมในการให้บริการในระดับมาก มีความเป็นธรรม เที่ยงตรงให้กับประชาชนในพื้นที่ ในส่วนของการประเมินผลโครงการ รัฐบาลมีการติดตามงานโครงการจากหน่วยงานที่กำกับควบคุม ดูแล อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากประชาชนมาปรับปรุง พัฒนา วิธีการ การดำเนินงาน หรือวิธีการใหม่ๆ ที่มีนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การอำนวยความสะดวก การให้บริการที่รวดเร็ว ท้วถึง และทำดีที่สุดประชาชนต้อง อยู่ดี กินดี มีความสุขกันถ้วนหน้า

สรุปผลและอภิปรายผล

การประเมินผลโครงการที่ประชาชนใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ ตำบล บาดตง อำเภอ หรือเสาะ จังหวัด นราธิวาส จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ด้านแนวนโยบายของรัฐบาล ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และด้านการปฏิบัติงานของรัฐ อยู่ในระดับมาก ประชาชนได้ประโยชน์สูงสุด จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จำนวน 300 ชุด มีประชาชนที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ได้เงิน จำนวน 300 บาท จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 และจำนวน 200 บาท จำนวน 76 คน ตามลำดับ เมื่อสะท้อนอัตลักษณ์

ชุมชนในพื้นที่ มีความต้องการให้รัฐบาลจัดสวัสดิการแห่งรัฐดังกล่าวนี้อย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ในด้านการประเมินผลโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปกติโครงการทุกโครงการ เมื่อดำเนินการมาแล้วควรมีการประเมินผลทุกครั้งเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา ตลอดจนประชาชนในพื้นที่มีความต้องการให้มีการติดตามผลการประเมินโครงการทุกครั้ง ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคของประชาชนที่ใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่ตำบลบางต อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ประเด็นความสนใจที่สำคัญ เมื่อได้สวัสดิการแห่งรัฐแล้วการคงอยู่และการใช้เงินอย่างไรให้เพียงพอกับการดำรงชีพ และความท้าทายอยู่ในเรื่องการทำมาหากินของประชาชนที่มีอาชีพ และรายได้้อย่างยั่งยืน มั่นคงทั้งทางด้านอาหารและการดำรงชีพ ซึ่งผลสะท้อนนี้เป็นผลตอบรับที่ดีประชาชนให้ความสนใจต่อสวัสดิการที่รัฐบาลส่งเสริมและมอบให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. ประชาชนมีความต้องการให้รัฐบาลจัดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างต่อเนื่อง
2. บัตรสวัสดิการแห่งรัฐสามารถนำมาใช้งานได้ในความหลากหลายมิติ เช่น แทนบัตรประชาชนบัตรโดยสารสาธารณะ ทั้งรถไฟ รถขนส่ง รถเมล์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กุลลีนี มุทธากลิน. (2560). *นโยบายสาธารณะด้านการแก้ไขปัญหาคาความยากจนในบริบทโลก*. เอกสารการสนทน หน้าที่ 8, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูชิต ชายทวีป. (2559). ปัจจัยความสำเร็จของการลดปัญหาคาความยากจน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 3(2), 188-217.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). *เทคโนโลยีการศึกษา ทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ณัฐรัตน์ ประเทืองบริบูรณ์ และพงษ์สนธิ คุณนะลา. (2561). ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในเขตตำบลลำปางหลวง อำเภอกะคา จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 5(2), 141-155.
- สมพิศ สุขแสน. (2547). *การประเมินผลโครงการ*. อุตรดิตถ: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Tyler, R.W. (1950). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago.
- Yamane, T. (1973). *Statistics and introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.